

UŽSIENIO KALBOS

GABIJA KAJĖNAITĖ
GUOSTĖ SUCHADOLSKIENĖ

EUROPOS SĄJUNGOS IR LIETUVOS
KALBŲ POLITIKOS APŽVALGA

TURINYS

1. Įžanga.....	3
2. Kalbų politika Europos Sąjungoje.....	5
a. Iniciatyvos	
3. Kalbų politika Lietuvoje.....	11
a. Švietimo įstatymas	
b. Lietuva 2030	
c. Kalbų mokymo strategija	
4. Kalbų mokymasis Lietuvoje – statistika.....	14
a. Gyventojų užsienio kalbų įgūdžių vertinimas	
b. Vyraujančios užsienio kalbos Lietuvoje	
c. Užsienio kalbos mokykloje	
d. Užsienio kalbos universitete	
5. Išvados.....	19
6. Šaltiniai.....	22

ĮŽANGA

“Kiekvienas ES pilietis, išsaugodamas savo gimtąją kalbą, kaip savo kultūros paveldo ženklą, turėtų išmokti ir vartoti dar bent dvi užsienio kalbas.”

Barcelona European Council (2002) [1]

Europos Sąjunga visuomet laikėsi nuomonės, kad didelė kultūrų ir kalbų įvairovė yra turtas – kalbos vienija žmones, atveria kitas šalis ir jų kultūras, stiprina kultūrų tarpusavio supratimą. Užsienio kalbų žinios taip pat gyvybiškai svarbios didinant įsidarbinamumą, judumą bei konkurencingumą ir yra viena iš bendrųjų kompetencijų, reikalingų XXI amžiaus globalios žinių visuomenės piliečiui [2].

Nuo 2001 metų, kurie buvo paskelbti Europos kalbų metais, kalbų svarbos klausimas ES kontekste buvo iškeltas ne vieną kartą: pradedant Barselonos tikslu 2002 metais, kuomet buvo įtvirtinta nuostata, kad kiekvienas ES pilietis, išsaugodamas savo gimtąją kalbą, kaip savo kultūros paveldo ženklą, turėtų išmokti ir vartoti dar bent dvi užsienio kalbas ir baigiant planuojamu PISA 2025 tyrimu, kuriame pirmą kartą bus vertinami užsienio kalbų įgūdžiai.

Kalbų politikai Europoje įgavus itin svarbią reikšmę ir ES įvedus daugiakalbystę kaip atskirą politikos sritį, ji yra propaguojama ir Lietuvoje. Lietuvos užsienio kalbų politikos dokumentuose išskiriama kalbų mokymo politikos svarba visuomenės švietimo sistemoje, pabrėžiant socialines ir ekonomines kalbų mokymosi visą gyvenimą naudas.

Tačiau nors Lietuvos kalbų mokymo politika formuojama remiantis Europos Sąjungos daugiakalbystės politikos pagrindiniais principais ir strateginiais dokumentais, bendrųjų Europos tendencijų kontekste ji yra ganėtinai fragmentiška ir mažai išplėtota.

Europos Tarybos ekspertai savo išvadose teigia, kad Lietuvoje labai pabrėžiama valstybinės kalbos reikšmė ir jos santykis su kitomis kalbomis – tautinių mažumų ar užsienio – yra gana prieštaringas [3].

Strateginiuose dokumentuose iškelti tikslai kalbų mokymosi atžvilgiu nėra pilnai įgyvendinti bendrojo bei aukštojo lavinimo sistemoje, o taip pat ir mokymosi visą gyvenimą kontekste. Šioje Europos Sąjungos ir Lietuvos kalbų politikos apžvalgoje siekiame glaustai apžvelgti svarbiausius Europos Sąjungos ir Lietuvos kalbų politikos aspektus, pagrindines įgyvendinimo kryptis bei kylančius iššūkius.

KALBŲ POLITIKA EUROPOS SĄJUNGOJE

Kalbinės įvairovės svarba laikoma vienu pagrindinių Europos Sąjungos (ES) principų švietimo srityje ir yra įtraukta į pagrindinį ES dokumentą – Europos Sąjungos sutartį.

ES kalbų politika yra grindžiama pagarba kalbų įvairovei visose valstybėse narėse ir kultūrų dialogo visoje sąjungoje kūrimu. Tam, kad savitarpio supratimas iš tiesų būtų įmanomas, ES skatina ir užsienio kalbų mokymą ir mokymąsi. Užsienio kalbų mokėjimas taip pat yra laikomas vienu iš pagrindinių įgūdžių, suteikiančių ES piliečiams daugiau mokymosi ir įsidarbinimo galimybių.

Nuo 2001 m. – Europos kalbų metų, kalbų svarba ES kontekste yra paminėta ne vieną kartą:

- ▶ Europos Taryba dar 2002 metais iškėlė tikslą, kad kiekvienas ES pilietis, išsaugodamas savo gimtąją kalbą, kaip savo kultūros paveldo ženklą, turėtų išmokti ir vartoti dar bent dvi užsienio kalbas [1]. Užsienio kalbos pasirinkimą turėtų lemti šalies ar regiono kultūrinis pranašumas arba socialinio ir ekonominio judumo poreikiai. Europos politikoje įvardijamas minimalus siekis, jog žmonės bent vienoje iš dviejų užsienio kalbų pasiektų mažiausiai „savarankiško vartotojo“, t.y. B1 arba B2, lygį.
- ▶ 2005 m. Europos Komisijos komunikate „Nauja daugiakalbystės pagrindų strategija“ pirmą kartą į Europos Komisijos nario pareigas buvo įtraukta konkreti atsakomybė už daugiakalbystę ir nutarta vykdyti platesnę daugiakalbystės propagavimo politiką [4].
- ▶ 2006 metų Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijose gebėjimas komunikuoti skirtingomis kalbomis buvo išskirtas kaip viena iš aštuonių pagrindinių kompetencijų [5]. Tų pačių metų Europos Parlamento rezoliucija dėl daugiakalbystės ir kalbų mokymosi skatinimo ES patvirtino reikiamybę įtraukti Europos kalbų mokėjimo indikatorių į valstybių narių programos „Švietimas ir mokymas 2010“ kriterijų sąrašą [6].
- ▶ 2008 metų Europos Tarybos rezoliucijoje dėl Europos daugiakalbystės strategijos buvo nurodyta reikiamybė skatinti kalbų įgūdžių lavinimą mokymosi visą gyvenimą kontekste: labiau informuoti visuomenės narius apie kalbų įvairovės ir kalbų mokymosi naudą bei stiprinti visų asmenų kalbinių gebėjimų įgijimą ir nuolatinį tobulinimą formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemoje bei savišvietos būdu [7].
- ▶ 2008 metais Europos Komisijos komunikate „Daugiakalbystė – Europos turtas ir bendras rūpestis“ nurodė, kad užsienio kalbų mokėjimas gali padidinti asmens konkurencingumą ir užimtumą bei suteikti daugiau galimybių gauti geresnį darbą [8].

- ▶ 2010 m. Europos Komisija priėmė strategiją „Europa 2020“ [9], kurioje yra įtrauktos net kelios iniciatyvos pabrėžiančios kalbinių kompetencijų svarbą:
  - 1) „Naujų įgūdžių ir darbo vietų darbotvarkė“, kuria pripažįstama, kad kalbinės kompetencijos gali prisidėti prie darbo rinkos dinamiškumo.
  - 2) „Judus jaunimas“, kuria pabrėžiama, kad skinantis kelią šiuolaikiniame pasaulyje ir darbo rinkoje, geri kalbiniai gebėjimai yra būtini.

- ▶ Europos Taryba 2014 metais skatino šalis ieškoti būdų kaip padaryti kalbų mokymąsi patrauklesniu, pripažinti neformalaus švietimo ir savišvietos būdų įgytus kalbinius įgūdžius ir sumažinti asmenų, kurie nustoja mokytis kalbų nepasiekę pakankamo mokėjimo lygio, skaičių [10].

- ▶ 2019 metais Europos Taryba paskelbė rekomendacijas dėl visapusiško požiūrio į kalbų mokymą ir mokymąsi, kur daugiausia dėmesio buvo skiriama kalbų mokymui ir mokymuisi privalomojo švietimo sistemoje (tiek bendrojo lavinimo, tiek profesinėse mokyklose). Šiose rekomendacijose Taryba ragina valstybes nares stipriau remti kalbų mokymąsi privalomojo mokyklinio ugdymo metu, sudaryti sąlygas daugiau kalbų mokytojų mokytis užsienyje ir skatinti pedagogines inovacijas, naudojant tokias priemones, kaip pavyzdžiui, „[School Education Gateway](#)“ ir „[eTwinning](#)“ [11].

- ▶ 2019 m. kovo 28 d. Parlamentas priėmė teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl programą „Erasmus+“ pakeisiančios programos (2021–2027 m.). Šiuo pasiūlymu siekiama pagerinti kalbų mokymąsi, daugiau dėmesio skiriant internetinių priemonių naudojimui [12].

- ▶ 2020 metais OECD paskelbė, jog [PISA 2025](#) tyrimas pirmą kartą apims penkiolikmečių užsienio kalbos įgūdžių vertinimą globaliu mastu. Pirmasis tyrimas įvertins anglų kalbos įgūdžius, o vėliau galės būti įtrauktos ir kitos kalbos [13].

INICIATYVOS

ES lygiu vyksta kelios iniciatyvos, kurios prisideda prie kalbų mokymo(si) bei turtingos Europos kalbų įvairovės skatinimo.

EUROPOS KALBŲ DIENA

Europos kalbų diena pirmą kartą paminėta 2001 m. – Europos kalbų metais. Kasmet rugsėjo 26-ąją, Europos kalbų dieną, Europos Komisija kartu su Europos Taryba, Europos šiuolaikinių kalbų centru, Europoje veikiančiomis kalbų bei švietimo įstaigomis skatina kalbų įvairovę ir kalbų mokymąsi.

EUROPOS ŠIUOLAIKINIŲ KALBŲ CENTRAS

Pagrindinis Europos šiuolaikinių kalbų centro (angl. *European Centre for Modern Languages*, ECML) tikslas – padėti valstybėms narėms įgyvendinti veiksmingą kalbų mokymo politiką, daugiausia dėmesio skiriant kalbų mokymuisi ir mokymui. ECML siekia sudaryti palankesnes sąlygas keistis geriausia patirtimi, bei remia su šia programa susijusius mokslinių tyrimų tinklus ir projektus.

EUROPOS KALBŲ ŽENKLAS

Europos Komisijos skiriamas apdovanojimas, kuriuo siekiama paskatinti naujus kalbų mokymo(si) metodus ir iniciatyvas, bei kultūrinį sąmoningumą visoje Europoje. Europos kalbų ženklų apdovanojimas suteikiamas kartą arba du kartus per metus už novatoriškiausią kalbų mokymo projektą kiekvienoje iš programoje „Erasmus+“ dalyvaujančių šalių. Remiant iniciatyvas vietos ir nacionaliniu lygmenimis, Europos kalbų ženklu visų pirma siekiama didinti kalbų mokymo standartus Europoje.

Pastaba: Nuorodas į iniciatyvą rasite paspaudę ant iniciatyvos pavadinimo.

EUROPOS ŠVIETIMO ERDVĖ

Daugiakalbystės kompetencija – Europos švietimo erdvės vizijos pagrindas. Šalia mokymosi visą gyvenimą skatinimo, vienas pagrindinių šios iniciatyvos tikslų – jog visi aukštesnįjį vidurinį išsilavinimą turintys jauni europiečiai iki 2025 m. be savo gimtosios kalbos gerai mokėtų dvi užsienio kalbas.

RELANG

Iniciatyva RELANG (liet. „Kalbų mokymo programų, testų, egzaminų ir bendrosios Europos orientacinės sistemos siejimas“) siekiama padėti švietimo institucijoms susieti kalbų egzaminus su kalbų mokėjimo lygiais, apibrėžtais Bendroje Europos kalbų mokėjimo orientacinėje sistemoje (BEKM).

BENDRIEJI EUROPOS KALBŲ METMENYS

Europos Taryba 2001 m. paskelbė Bendruosius Europos kalbų mokymosi metmenis (BEKM, *angl. Common European Framework of Reference for Languages, CERF*). Jais siekiama visose valstybėse narėse suvienodinti su užsienio kalbos mokymusi susijusius švietimo ir kultūros klausimus bei skatinti skaidrumą ir suderinamumą mokantis bei mokant šiuolaikinių kalbų Europoje. BEKM numatoma [bendra programa](#), pagal kurią nurodoma, ką besimokantieji kalbos turi išmokti, kad užsienio kalbą galėtų veiksmingai pritaikyti praktikoje. BEKM sudaro šeši kalbos mokėjimo lygiai, taikomi mokantis užsienio kalbos. Lygiai žymimi raidėmis A, B, C ir papildomais skaičiais 1 ir 2. A lygis yra pats žemiausias (pradedantis vartotojas), B – vidutinis (savarankiškas vartotojas) o C – aukščiausias (kompetetingas vartotojas).

EUROPASS

„Europass“ kalbų pasas yra kalbų mokėjimui įsivertinti skirtas šablonas, kuriame naudojama bendra Europos kalbų mokėjimo orientacinė sistema. Šis šablonas yra integruotas į „Europass“ profilį. Jis padeda piliečiams informuoti apie savo kalbų mokėjimą judumo laikotarpiu švietimo, darbo ar mokymo tikslais, o kartu taip pat padeda darbdaviams suprasti, kokias kalbas ir koku lygiu moka darbuotojai.

ERASMUS+

„Erasmus+“ yra 2014–2020 m. ES švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa. Kalbų mokymosi ir kalbų įvairovės skatinimas yra vienas iš šios programos tikslų. Siekiant padėti išmolti priimančiosios šalies kalbą, dalyviams teikiama [internetinė „Erasmus+“ kalbinė parama](#). Tarp 2014 ir 2019 m. „Erasmus+“ programa finansavo virš 250 kalbų mokymo projektų, kurie buvo identifikuoti kaip gerosios praktikos. Dauguma jų buvo skirti plėtoti kalbų mokymą mokyklose.

CELAN

Celan – tai Europos Komisijos koordinuojama verslo platforma, kuri skatina plėtoti kalbų strategijas, skirtas konkurencingumui ir darbo galimybėms didinti. Platformos tikslas – nustatyti ES įmonių ir darbuotojų kalbų reikmes ir suteikti priemonių joms patenkinti. Projektas veikė nuo 2011 sausio 1. iki 2013 kovo 31d.

KALBŲ POLITIKA LIETUVOJE

Nors Lietuvos kalbų mokymo politika formuojama remiantis Europos Sąjungos daugiakalbystės politikos pagrindiniais principais ir strateginiais dokumentais, Lietuvos užsienio kalbų politika bendrųjų Europos tendencijų kontekste yra ganėtinai fragmentiška ir mažai išplėtota.

Apibendrinant kalbų politiką Lietuvoje, apžvelgsime Lietuvos užsienio kalbų politiką atspindinčius dokumentus: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“ bei planuotą Užsienio kalbų mokymo strategiją.

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMAS

Lietuvos respublikos švietimo įstatyme, nustatančiame Lietuvos Respublikos švietimo tikslus, švietimo sistemos principus ir valstybės įsipareigojimus švietimo srityje, kaip vienas svarbiausių švietimo tikslų yra įvardijamas užsienio kalbų mokėjimas.

Įstatymo 3 straipsnis numato: „išlavinti dabartiniam gyvenimui svarbius jo (jaunuolio) komunikacinius gebėjimus, padėti įsisavinti žinių visuomenei būdingą informacinę kultūrą, užtikrinant gimtosios ir užsienio kalbų mokėjimą, informacinį raštingumą, taip pat šiuolaikinę socialinę kompetenciją ir gebėjimus savarankiškai kurti savo gyvenimą ir sveikai gyventi“.

Nors kalbų mokėjimo aktualumas yra aiškiai išskirtas, užsienio kalbų mokėjimo ir mokymo aspektai įstatyme nėra plėtojami.

LIETUVA 2030

Valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ sėkmingas šalies prisitaikymas prie sparčios technologijų ir ekonomikos kaitos įvardijamas kaip vienas iš būtinų sėkmingo šalies vystymosi kriterijų.

Tam, kad šalies prisitaikymas vyktų sėkmingai, strategijoje numatoma pasitelkti šiuolaikines pažinimo priemones, tarp jų ir užsienio kalbas. Pasirengimas kaitai ir naujovėms įvardijamas kaip sėkmės rodiklis, bei svarbus faktorius pritraukiant žmones ir finansinius išteklius.

Siekiant įgyvendinti sumanios visuomenės viziją, vienu pagrindinių kriterijų tampa visuomenės mokymasis. Strategijoje iškeliamas tikslas ugdyti besimokančią, modernią ir dinamišką visuomenę, kuri būtų pasirengusi ateities iššūkiams ir gebėtų veikti nuolat kintančiame pasaulyje. Tarp Lietuvos visuomenės atvirumo pasauliui kriterijų įvardijamas ne tik naujų technologijų perpratimas ir naudojimas, bet taip pat ir užsienio kalbų mokėjimas bei mokymosi visą gyvenimą principų puoselėjimas.

Pastaba: Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymą rasite [14]

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ rasite [15]

UŽSIENIO KALBŲ MOKYMO STRATEGIJOS PROJEKTAS

Užsienio kalbų mokymo strategija buvo parengta dar 2009 metais, tačiau nebuvo patvirtinta. Ji būtų tapusi vienu pagrindinių Lietuvos kalbų politiką formuojančiu dokumentu.

Šioje strategijoje pagrindiniu kalbų politikos uždaviniu būtų buvęs visuomenės švietimas apie kalbų mokėjimo socialinę ir ekonominę naudą asmeniui ir valstybei. Kalbų mokymosi skatinimas ir kalbų įvairovė buvo įvardijami kaip vienos svarbiausių strateginių krypčių, remiantis 2002 m. Barcelonos tikslu gerai mokėti gimtąją kalbą ir dvi užsienio kalbas [1].

Prioritetinėmis kalbomis strategijoje buvo įvardijamos anglų, prancūzų ir vokiečių kalbos – jas mokytis buvo rekomenduojama kaip pirmąją arba antrąją užsienio kalbą. Be šių kalbų, kaip antrąją arba trečiąją užsienio kalbą buvo siūloma rinktis artimiausių kaimyninių valstybių kalbas (latvių, lenkų, rusų). Sparčiai besikeičiančiai Lietuvos ekonominei aplinkai ypač aktualių kalbų, tokių kaip švedų, norvegų ar danų, mokymuisi strategijoje nebuvo skiriama pakankamai dėmesio. Jų mokytis buvo siūloma kaip trečiosios užsienio kalbos, ir tik tokiu atveju, jei švietimo įstaiga turi kvalifikuotų šių kalbų mokytojų.

Nors kalbų mokymasis visą gyvenimą strategijoje buvo išskiriamas kaip pirmoji strateginė sritis, joje **dėmesio beveik neskiriama užsienio kalbų kompetencijos plėtojimui aukštojo mokslo institucijose ir suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų ugdymui.**

Aukštojo mokslo kontekste yra apsiribojama fragmentiškomis ir nepakankamai išsamiomis rekomendacijomis, jog aukštojo mokslo įstaigos turėtų laikytis nuoseklios, o ne izoliacinės kalbų politikos.

Suaugusiųjų kompetencijų ugdymui tebuvo išskirtos rekomendacijos, jog bendradarbiaujant su valstybinėmis bei privačiomis švietimo institucijomis būtų ieškoma galimybių sudaryti sąlygas suaugusiems mokytis užsienio kalbų už visiems prieinamą kainą.

KALBŲ MOKYMASIS LIETUVOJE - STATISTIKA

Mokymosi visą gyvenimą principų puoselėjimas bei užsienio kalbų mokymosi skatinimas Lietuvos strateginiuose dokumentuose yra įvardijami kaip vieni iš esminių faktorių siekiant sėkmingo šalies vystymosi, tačiau statistiniai duomenys rodo, jog strateginiuose dokumentuose iškelti tikslai kalbų mokymosi atžvilgiu yra vangiai įgyvendinami.

Šiame skyriuje apžvelgsime užsienio kalbų mokymąsi mokyklų, universitetų ir platesniame Lietuvos gyventojų kontekste.

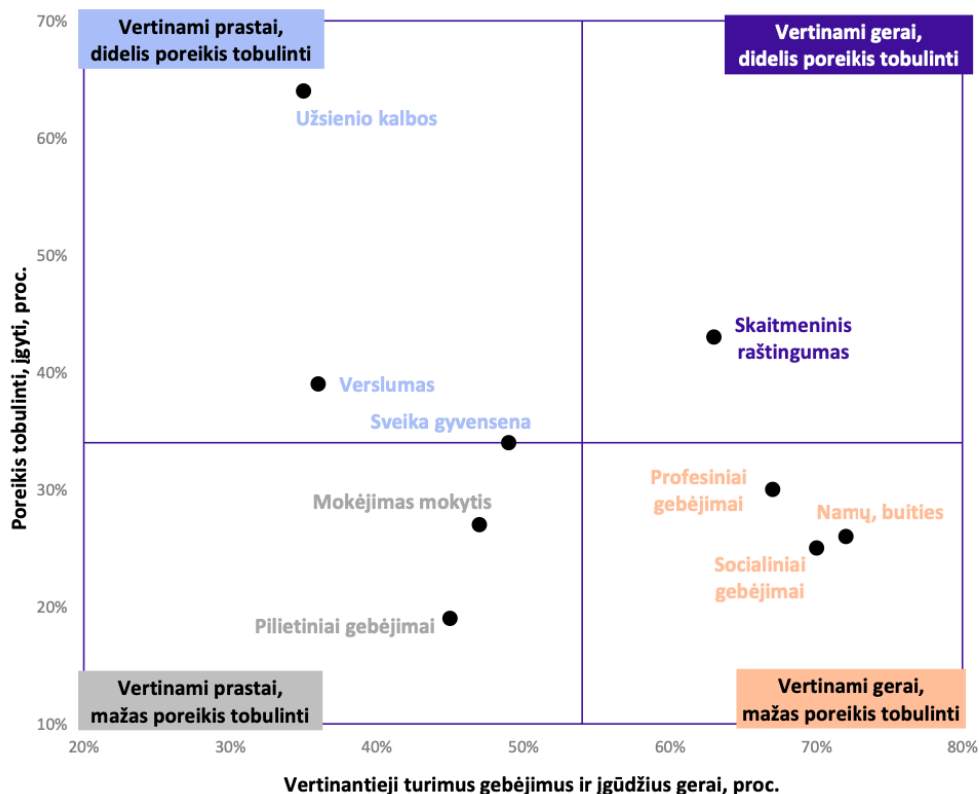

GYVENTOJŲ UŽSIENIO KALBŲ ĮGŪDŽIŲ VERTINIMAS

2020 metais Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) vykdytoje apklausoje “Mokymasis visą gyvenimą. Įpročiai, patrauklumas, barjerai, naudos suvokimas” [16], beveik trečdalis apklaustųjų, vertindami savo turimas kompetencijas, užsienio kalbų mokėjimą įvertino blogai arba labai blogai ir daugiau nei pusė apklaustųjų nurodė poreikį tobulinti užsienio kalbų įgūdžius.

Lyginant su kitomis kompetencijomis ir įgūdžiais, poreikis tobulinti užsienio kalbų įgūdžius buvo didžiausias.

1 pav. Turimų įgūdžių, gebėjimų ir kompetencijų vertinimas bei poreikis tobulinti:

STRATA tyrimas, p. 50 (2020) [16]

VYRAUJANČIOS UŽSIENIO KALBOS LIETUVOJE

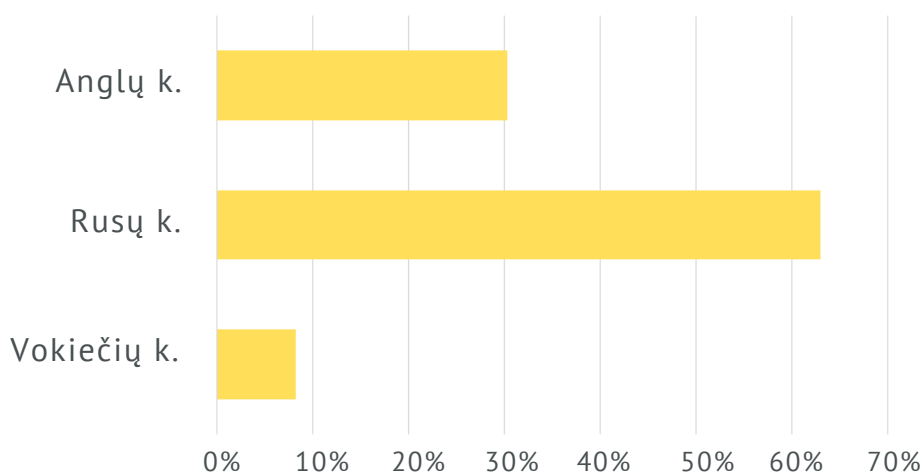
Eurostat (2016) duomenimis, Lietuva yra tarp pirmaujančių Europos sąjungos šalių pagal gyventojų užsienio kalbų mokėjimą – 95,5 proc. Lietuvos gyventojų teigė, jog moka vieną ar daugiau užsienio kalbų [17].

Kas dešimt metų vykdomo visuotinio Lietuvos Respublikos gyventojų ir būstų surašymo duomenimis (2011), vieną užsienio kalbą mokėjo 41,6 proc. gyventojų, dvi kalbas – 29,0 proc., tris – 6,6 proc., keturias ir daugiau – 1,3 proc. [18].

Populiariausia kalba Lietuvoje buvo rusų kalba – 63,0 proc. gyventojų, antroje vietoje anglų kalba – 30,4 proc., kai tuo tarpu vokiečių kalbą mokėjo tik 8,3 proc. gyventojų [18].

Statistikos departamento 2016 metų duomenų atnaujinimas rodo, kad priešingai nei su kitomis užsienio kalbomis, gyventojų, mokančių anglų kalbą, skaičius kyla.

2 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal mokamas užsienio kalbas:

Statistikos departamento duomenys (2011) [18]

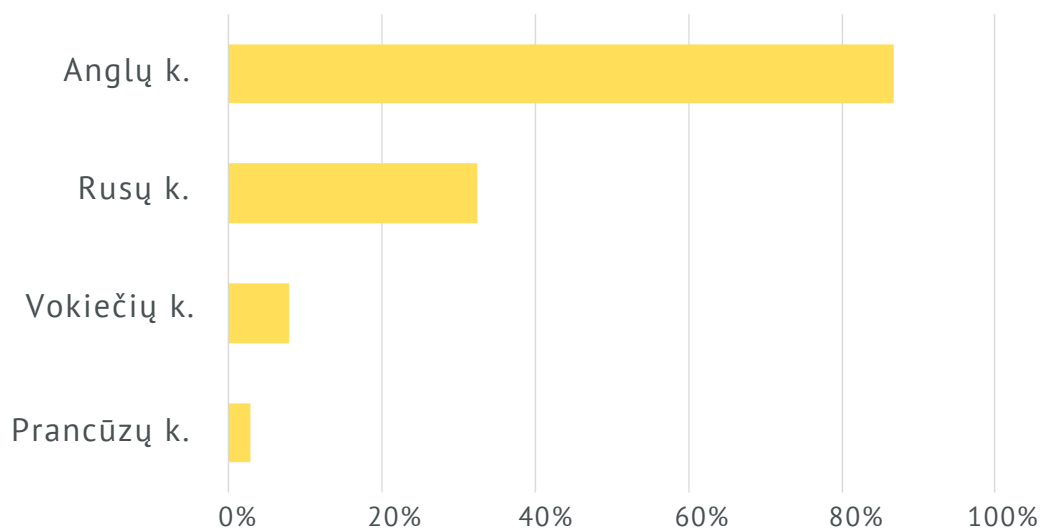
UŽSIENIO KALBOS MOKYKLOJE

Eurydice (2015/16) duomenimis Lietuvoje vaikai pirmąją užsienio kalbą pradeda mokytis 8–9 metų, o antrąją 11–12 metų [19].

Nors bendrojo ugdymo mokyklose mokomų kalbų įvairovė yra ganėtinai ribota, nuo 2016 metų Statistikos departamento vykdoma apklausa rodo, kad mokinių, besimokančių kalbas, skaičius išlieka ganėtinai stabilus (89,2 proc. 2016–2017 metais ir 87,3 proc. 2019–2020 metais) [20].

Statistikos departamento 2020 metų duomenimis, 86,8 proc. mokinių bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi anglų kalbos, 32,4 proc. – rusų kalbos, 7,8 proc. – vokiečių kalbos, 2,9 proc. – prancūzų. Remiantis šiais duomenimis, galima teigti, jog ne tik tarp suaugusiųjų, bet ir bendrojo ugdymo mokyklose vyraujančiomis kalbomis išlieka anglų ir rusų, kai tuo tarpu vokiečių ir prancūzų kalbos susilaukia mažesnio populiarumo [20].

3 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, besimokančių užsienio kalbą, dalis:

Statistikos departamento duomenys (2020) [20]

UŽSIENIO KALBOS UNIVERSITETE

Kiekviena Lietuvos aukštoji mokykla kelia skirtingus reikalavimus kalbų atžvilgiu ir skirtingai organizuoja užsienio kalbų kompetencijos plėtojimą, tiek programų turinio, apimties bei kompetencijų vertinimo, tiek mokymo(si) formų bei metodų, tiek ir kitomis prasmėmis.

Tačiau pastebima ir atsikartojančių tendencijų, viena iš jų – dauguma aukštojo mokslo programų suteikia galimybę mokytis užsienio kalbą tik vieną ar du semestrus.

Priešingai nei bendrojo ugdymo mokyklose, universitetuose besimokančių užsienio kalbas studentų skaičius nuo 2015 metų gerokai sumažėjo: 2015–2016 metais kalbas mokėsi 47 590 studentai, o 2019-2020 metais šis skaičius siekė vos 34 174 [21].

Europos sąjungos daugiakalbystės politika neatsispindi **Lietuvos aukštojo mokslo kontekste** ne tik mažėjančiuose besimokančių užsienio kalbas studentų skaičiuose, bet taip pat **nėra įgyvendinama Barselonos tiksluose įtvirtinta nuostata tobulinti dviejų pasirinktų užsienio kalbų įgūdžius.**

2019-2020 metais iš 34 174 kalbas besimokančių studentų, 91,3 proc. mokėsi vienos užsienio kalbos. **Dviejų kalbų mokėsi 8,3 proc. studentų**, trijų – 0,4 proc., o keturių kalbų besimokančių studentų 2019-2020 metais nebuvo [21].

IŠVADOS

Daugiakalbystės kompetencija – viena iš pagrindinių kompetencijų, galinčių padidinti valstybės bei jos piliečių konkurencingumą, užimtumą, aktyvų pilietiškumą bei kultūrų tarpusavio supratimą.

Europos Sąjungoje

Kaip parodė ES politikos analizė, daugiakalbystės principai yra įtraukiami į vis daugiau ES politikos sričių, kaip pavyzdžiui, mokymasis visą gyvenimą, socialinė įtrauktis ar jaunimo politika. Tačiau nors ES lygiu yra inicijuojamos įvairios su kalbų skatinimu susijusios iniciatyvos, ES politikoje kalbų klausimu nėra sukurta teisiškai įpareigojančių nuostatų – ES valstybių narių valdžios institucijos yra atsakingos už kalbų politiką savo šalyje.

Dabartinė valstybių narių pažanga, siekiant 2002 metų Barselonos tikslo (kad nuo ankstyvo amžiaus būtų mokomasi bent dviejų užsienio kalbų), yra nepakankama. Nors daugumoje ES šalių pirmosios užsienio kalbos yra pradedama mokytis anksčiau nei prieš kelis dešimtmečius, antrosios užsienio kalbos mokymosi lygis tebėra žemas.

Ribota daugiakalbystės kompetencija išlieka viena didžiausių kliūčių, trukdančių naudotis Europos švietimo bei judumo programų bei tarpvalstybinės prekybos teikiamomis galimybėmis.

Lietuvoje

Lietuvos kalbų mokymo politika yra formuojama remiantis Europos Sąjungos daugiakalbystės politikos principais, tačiau ji yra ganėtinai fragmentiška ir mažai išplėtota.

Švietimo įstatyme bei „Lietuva 2030“ strategijoje išskiriamas užsienio kalbų mokėjimas, tačiau šis aspektas nėra labai išplėtotas. Planuota Lietuvos užsienio kalbų mokymo strategija, nors ir fragmentiška, būtų tapusi kertine kalbų politikos iniciatyva, tačiau ši strategija nebuvo patvirtinta.

Lietuvos kalbų politikoje iškelti tikslai, įskaitant Barselonos tikslą, praktikoje yra vangiai įgyvendinami. Šalyje pastebimas įgyvendinimui reikiamų finansinių bei žmogiškųjų išteklių trūkumas. Taip pat trūksta konstruktyvaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo, pvz. tarp bendrojo lavinimo mokyklų ir universitetų, ar tarp viešojo ir privataus sektoriaus.

Lietuvos švietimo sistemoje nėra nuoseklios struktūros, kuri garantuotų sklandų kalbų mokymo politikos įgyvendinimą. Vidurinio ugdymo ir aukštojo mokslo etapuose užsienio kalbų pasiūla neatliepia ilgalaikių valstybės prioritetų, nepakankamai dėmesio skiriama mokyklų bendruomenių (ypač tėvų) švietimui, kad kalbos turėtų būti pasirenkamos sąmoningai, turint omenyje mokslo ir karjeros perspektyvas, darbo rinkos poreikius.

Tiek mokykloje, tiek ir plačiojoje visuomenėje, dominuoja anglų ir rusų kalbos, o kitų kalbų, įskaitant tas, kurių poreikis yra pastebimas rinkoje, kaip pavyzdžiui, vokiečių ar skandinavų, yra mokomasi mažiau. Visuomenėje taip pat trūksta visuotinio susitarimo dėl ankstyvojo ir intensyvaus užsienio kalbų mokymo vertės.

Tačiau STRATA (2020) vykdytos apklausos duomenys iliustruoja teorinę daugiakalbystės įgūdžių tobulinimo paklausą – užsienio kalbų įgūdžius apklaustieji vertino prasčiausiai ir šių kompetencijų jiems trūko labiausiai, bet tuo pat metu žmonės nurodė didžiausią poreikį šiuos įgūdžius vystyti.

Tuo pat metu, Investuok Lietuvoje įžvalgos rodo rinkoje esant didelę užsienio kalbomis kalbančių specialistų paklausą.

Todėl savo projekto metu planuojame detaliau išanalizuoti esamą situaciją Lietuvos mokyklose ir universitetuose bei planuojamą mokymosi visą gyvenimą reformą, o taip pat pateikti rekomendacijas kaip paskatinti užsienio kalbų mokymąsi.

ŠALTINIAI

1. Barcelona European Council (2002). Prezidentinės išvados. Prieiga internete:

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/71025.pdf

2. Europos Komisija. Daugiakalbystės politika. Prieiga internete:

https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/about-multilingualism-policy_lt

3. Užsienio kalbų mokymo strategijos projektas. Prieiga internete:

[https://www.google.com/url?](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiY-7DFksTwAhXiIlsKHQNGD6MQEjAAegQIAhAD&url=https%3A%2F%2Fseimas.lrs.lt%2Frs%2Flegalact%2FTAP%2FTAPIS.1911%2Fformat%2FOO3_ODT%2F&usg=AOvVaw1SDC7Ry7XZGNJe1dPaz6RT)

[sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiY-7DFksTwAhXiIlsKHQNGD6MQEjAAegQIAhAD&url=https%3A%2F%2Fseimas.lrs.lt%2Frs%2Flegalact%2FTAP%2FTAPIS.1911%2Fformat%2FOO3_ODT%2F&usg=AOvVaw1SDC7Ry7XZGNJe1dPaz6RT](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiY-7DFksTwAhXiIlsKHQNGD6MQEjAAegQIAhAD&url=https%3A%2F%2Fseimas.lrs.lt%2Frs%2Flegalact%2FTAP%2FTAPIS.1911%2Fformat%2FOO3_ODT%2F&usg=AOvVaw1SDC7Ry7XZGNJe1dPaz6RT)

4. Europos Komisija (2005). Nauja daugiakalbystės pagrindų strategija_

Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0596:FIN:lt:PDF>

5. Europos Parlamentas ir Taryba (2006). Rekomendacijos dėl mokymosi visą gyvenimą kompetencijų. Prieiga internete:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF>)

6. Europos Parlamentas (2006). Daugiakalbystės ir kalbų mokymosi skatinimas Europos Sąjungoje. Prieiga internete: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:JOC_2006_296_E_0271_01&qid=1619191111830&from=LT)

[lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:JOC_2006_296_E_0271_01&qid=1619191111830&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:JOC_2006_296_E_0271_01&qid=1619191111830&from=LT)

7. Europos Sąjungos Taryba (2008). Rezoliucija dėl Europos daugiakalbystės strategijos Prieiga internete: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0001:0003:LT:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0001:0003:LT:PDF](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0001:0003:LT:PDF)

8. Europos Komisija (2008). Daugiakalbystė – Europos turtas ir bendras rūpestis. Prieiga internete: [https://eur-lex.europa.eu/legal-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0566&from=LT)

[content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0566&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0566&from=LT)

9. Europos Komisija (2010). Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija .Prieiga internete: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:LT:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:LT:PDF](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:LT:PDF)

10. Europos Sąjungos Taryba (2014). Tarybos išvados dėl daugiakalbystės ir kalbinių kompetencijų tobulinimo. Prieiga internete: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/18fb5e89-f38a-11e3-831f-01aa75ed71a1/language-en>
11. Europos Sąjungos Taryba (2019). Rekomendacijos dėl visapusiško požiūrio į kalbų mokymą ir mokymąsi. Prieiga internete: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019H0605\(02\)&qid=1619191111830&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019H0605(02)&qid=1619191111830&from=LT)
12. Europos Parlamentas (2019). Teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus“. Prieiga internete: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0324_LT.html
13. Marconi, G., et al. (2020). What matters for language learning?: The questionnaire framework for the PISA 2025 Foreign Language Assessment. OECD Education Working Papers. Prieiga internete: <https://doi.org/10.1787/5e06e820-en>.
14. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.1480>
15. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. Prieiga internete: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjAiObulcTwAhVq_iIsKHbiwBj0QEjAAegQIAxAD&url=https%3A%2F%2Fe-seimas.lrs.lt%2Frs%2Fflasupplement%2FTAP%2FTAIS.423800%2F45a6c4cce8a3835f3c3f3b4625587aff%2Fformat%2FISO_PDF%2F&usg=AOvVaw23kEyds_s7FuXYGo13uxwO
16. STRATA (2020). Mokymasis visą gyvenimą. Įpročiai, patrauklumas, barjerai, naudos suvokimas, p. 50. Prieiga internete: <https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2020-metai/svietimo-politika/20200108-MVG.pdf>
17. Eurostat (2016). Prieiga internete: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Foreign_language_skills_statistics
18. Statistikos departamentas (2011). Prieiga internete: https://www.stat.gov.lt/home?p_p_id=101&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_101_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&_101_returnToFullPageURL=%2F&_101_assetEntryId=1458524&_101_type=content&_101_groupId=10180&_101_urlTitl

19. Eurydice (2017). Key data on teaching languages at school. Prieiga internete: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/eurydice-briefkey-data-teaching-languages-school-europe_en

20. Statistikos departamentas (2020). Prieiga internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=069b306f-acd0-41de-bd67-51ab90769381#

21. Statistikos departamentas (2020). Prieiga internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=069b306f-acd0-41de-bd67-51ab90769381#